

जल व्यवस्थापनाचे धोरण ठरविणे काळाची गरज - डॉ. काकोडकर

मुंबई - भारतात विशेषतः महाराष्ट्रात पाण्याचे दुर्भिक्ष्य लक्षात घेऊन जल व्यवस्थापन करताना पावसाचे प्रमाण, त्यापैकी किती वाहून जाते, जमिनीत किती मुरते, किती वापरात येते, भूगर्भातून किती उपसा होतो यासह अन्य बाबींचे सर्वंकष व्यवस्थापन होणे ही काळाची गरज आहे,' असे प्रतिपादन ज्येष्ठ शास्त्रज्ञ डॉ. अनिल काकोडकर यांनी केले. मुंबई महानगरपालिका, सोसायटी फॉर क्लीन एन्व्हायरोमेंट, ट्रान्स एशियन चेंबर ऑफ कॉमर्स अँड इंडस्ट्री तसेच अन्य सहयोगी संस्था यांच्या संयुक्त विद्यमाने 'पाणी लेखाजोखा: आज आणि उद्या' या विषयावर आयोजित एकदिवसीय पाणी परिषदेत डॉ. काकोडकर बोलत होते.

देशात भविष्यात पाण्याची गंभीर समस्या निर्माण होण्याची शक्यता आहे. पावसाची अनिश्चितता असल्यामुळे ही स्थिती येण्याची शक्यता आहे. पाणी

साठवून ठेवण्यासाठी धरणे आहेत. पण ते वर्षभरासाठी पाणी साठवून ठेऊ शकत नाही. परिणामी, आपण पावसाच्या पाण्याचा लेखाजोखा ठेवत नाही. यासाठी सर्वंकष धोरण ठरविणे गरजेचे आहे. पडणाऱ्या पावसाचे वर्गीकरण करून त्याचा वापर करण्यासाठी व्यवस्थापन करणे, ही काळाची गरज असल्याचे प्रतिपादन डॉ. काकोडकर यांनी केले. भारतापेक्षाही अन्य देशात पाण्याचे दुर्भिक्ष्य गंभीर असूनही त्यांनी पाण्याचे शास्त्रीय व्यवस्थापन करून शेतीसह अन्य बाबींसाठी व्यवस्थापन योग्य पद्धतीने करीत आहेत, त्याच धर्तीवर भारतातही नियोजन करणे गरजेचे असल्याचे प्रतिपादनही डॉ. काकोडकर यांनी केले.

महाराष्ट्र राज्याचे जलसंपदा व खार जमीन मंत्री गिरीष महाजन यांनी सांगितले की, महाराष्ट्रातील, कोकणातील व मराठवाड्यातील भौगोलिक स्थिती व

पावसाचे प्रमाण भिन्न आहे. पाण्याचा योग्य लेखाजोखा करण्यासाठी जललेखा परीक्षक नियुक्त करण्याचे शासनाने निश्चित केले आहे. यासोबत पावसाच्या पाण्याचे योग्य पद्धतीने नियोजन करणे गरजेचे आहे. वापर केलेल्या पाण्यावर प्रक्रिया करून ते पुन्हा वापरात येईल, याचे नियोजन करणे आवश्यक असल्याचेही त्यांनी यावेळी सांगितले. पाणीपुरवठा करताना पाणी गळती व पाणी चोरी या समस्या मोठ्या प्रमाणात भेडसावतात, म्हणून पाणीपुरवठा करताना यापुढे बंद जलवाहिन्यांमधूनच करणार असल्याचे महाजन यांनी सांगितले. महापौर स्नेहल आंबेकर, आमदार डॉ. नीलम गोळे, तृष्णा विश्वासराव, अतिरिक्त महापालिका आयुक्त (प्रकल्प) डॉ. संजय मुखर्जी, सोसायटी फॉर क्लीन एन्व्हायरोमेंटचे अध्यक्ष डॉ. ए. डी. सावंत, डॉ. राकेश कुमार यांच्यासह अन्य मान्यवर या वेळी उपस्थित होते.

'वॉटर ऑडिट फॉर टुडे अँड टुमारो' परिषदेसाठी उपस्थित असलेले मान्यवर. (छायाचित्र : मुकेश धावडे)

वाढत्या टंचाईमुळे पाण्याचे सर्वकष ऑडिट करण्याची गरज

परिसंवादात डॉ. अनिल काकोडकर यांचे प्रतिपादन

मुंबई, ता. २४ : पाणी वापरण्याच्या सध्याच्या नियोजन पद्धतीत आमूलाग्र बदल करण्याची गरज आहे. त्यातून ५० ते १०० वर्षांची पाण्याची तरतूद होईल. पाणीटंचाईची परिस्थिती बदलण्यासाठी पाण्याचे सर्वकष ऑडिट करण्याची वेळ आली आहे, असे ज्येष्ठ अणुशास्त्रज्ञ डॉ. अनिल काकोडकर म्हणाले. 'वॉटर ऑडिट फॉर टुडे अँड टुमारो' या परिसंवादात ते बोलत होते.

युरोपात व्हिएन्ना शहरात पूरपरिस्थितीचा सामना करण्यासाठी झालेल्या नियोजनाचे उदाहरण त्यांनी दिले. म्हणूनच भारतातही पाणी, वीज, पूरनियंत्रण यासारख्या गोष्टींचा दीर्घकालीन असा सर्वकष आराखडा तयार करायला हवा. तो स्थानिक गरजांनुसार तयार केला पाहिजे, असे मार्गदर्शन त्यांनी केले. समुद्राचे खारे पाणी गोडे करून वापरण्याच्या पर्यायाबाबतही त्यांनी उहापोह केला.

जल लेखापरीक्षक नेमणार

राज्यात लवकरच जल लेखापरीक्षकाची नेमणूक करण्यात येणार आहे. त्यासाठी गेल्या महिन्यात 'जीआर' काढला असल्याचे महाजन यांनी सांगितले. 'कॅंग'सारखाच पाण्याशी संबंधित अहवाल डिसेंबरपूर्वी सादर करण्याचे उद्दिष्ट जल लेखापरीक्षकाद्वारे ठेवण्यात आले आहे. पाण्याचा सध्या किती वापर होतो, किती पाणी मिळते, किती पाण्याचा गैरवापर होतो; तसेच एकूणच पाण्याशी संबंधित महसूल किती, याबाबतचे परीक्षण लेखापरीक्षकाकडून अपेक्षित आहे.

पाणीपुरवठा आणि जलसंपदामंत्री गिरीश महाजन यांनी पाणीटंचाई असलेल्या सोलापूर, लातूर आणि मनमाड यासारख्या शहरांना भविष्यात कालव्याऐवजी पाईपलाईनने पाणीपुरवठा करणार असल्याचे जाहीर केले. आंतरराज्य पाणीवाटपातील वाद, पाण्याचे समन्यायी वाटप आणि जल आराखडा तयार करण्यासारखे

गंभीर विषय विभागासमोर आहेत, असे ते म्हणाले. 'सोसायटी फॉर क्लीन एन्व्हायर्नमेंट' या संस्थेच्या या कार्यक्रमाला मुंबईच्या महापौर स्नेहल आवेकर, महापालिकेतील विरोधी पक्षनेत्या तृष्णा विश्वासराव, आमदार नीलम गो-हे, महापालिकेचे अतिरिक्त आयुक्त डॉ. संजय मुखर्जी यांच्यासह अनेक मान्यवर उपस्थित होते.

जल व्यवस्थापनाचे धोरण ठरवणे काळाची गरज - डॉ. काकोडकर

■ मुंबई : भारतात विशेषतः महाराष्ट्रात पाण्याचे दुर्भिक्ष लक्षात घेऊन जल व्यवस्थापन करताना पावसाचे प्रमाण, त्यापैकी किती पाणी वाहून जाते, जमिनीत किती मुरते, किती वापरात येते, भूगर्भातून किती उपसा होतो, यासह अन्य बाबींचे सर्वंकष व्यवस्थापन होणे ही काळाची गरज आहे,' असे प्रतिपादन ज्येष्ठ शास्त्रज्ञ डॉ. अनिल काकोडकर यांनी केले. मुंबई महानगरपालिका, सोसायटी फॉर क्लीन एन्व्हायर्नमेंट, ट्रान्स एशियन चेंबर ऑफ कॉमर्स अँड इंडस्ट्री (टाक्की) तसेच अन्य सहयोगी संस्था यांच्या संयुक्त विद्यमाने 'पाणी लेखाजोखा : आज आणि उद्या' या विषयावर आयोजित एकदिवसीय पाणी परिषदेत डॉ. काकोडकर बोलत होते.

देशात भविष्यात पाण्याची गंभीर समस्या निर्माण होण्याची शक्यता आहे. पावसाची अनिश्चितता असल्यामुळे ही स्थिती येण्याची शक्यता आहे. पाणी साठवून ठेवण्यासाठी धरणे आहेत; पण ते वर्षभरासाठी पाणी साठवून ठेवू शकत नाही. परिणामी, आपण पावसाच्या पाण्याचा लेखाजोखा ठेवत नाही. यासाठी सर्वंकष धोरण ठरवणे गरजेचे आहे. पडणाऱ्या पावसाचे वर्गीकरण करून त्याचा वापर करण्यासाठी व्यवस्थापन करणे, ही काळाची गरज असल्याचे प्रतिपादन डॉ. काकोडकर यांनी

केले. भारतापेक्षाही अन्य देशांत पाण्याचे दुर्भिक्ष गंभीर असूनही त्यांनी पाण्याचे शास्त्रीय व्यवस्थापन करून शेतीसह अन्य बाबींसाठी व्यवस्थापन योग्य पद्धतीने करत आहेत. त्याच धर्तीवर भारतातही नियोजन करणे गरजेचे असल्याचे प्रतिपादनही डॉ. काकोडकर यांनी केले. महाराष्ट्र राज्याचे जलसंपदा व खार जमीन मंत्री गिरीष महाजन यांनी सांगितले की, महाराष्ट्रातील, कोकणातील व मराठवाड्यातील भौगोलिक स्थिती व पावसाचे प्रमाण भिन्न आहे. पाण्याचा योग्य लेखाजोखा करण्यासाठी जललेखा परीक्षक नियुक्त करण्याचे शासनाने निश्चित केले आहे. यासोबत पावसाच्या पाण्याचे योग्य पद्धतीने नियोजन करणे गरजेचे आहे. वापर केलेल्या पाण्यावर प्रक्रिया करून ते पुन्हा वापरात येईल, याचे नियोजन करणे आवश्यक असल्याचेही त्यांनी या वेळी सांगितले. पाणीपुरवठा करताना पाणी गळती व पाणी चोरी या समस्या मोठ्या प्रमाणात भेडसावतात, म्हणून पाणीपुरवठा करताना यापुढे बंद जलवाहिन्यांमधूनच करणार असल्याचे महाजन यांनी सांगितले. महापौर स्नेहल आंबेकर, आमदार डॉ. नीलम गोऱ्हे, तृष्णा विश्वासराव, अतिरिक्त महापालिका आयुक्त (प्रकल्प) डॉ. संजय मुखर्जी यांच्यासह अन्य मान्यवर या वेळी उपस्थित होते.

Punyanagari

25th June, 2016